

آبونه شرائطی : هر یو ایچون
سنہ لکی (۲۷۵) آئی آیلوفی
(۱۵۰) خارج ایچون سنہ لکی
۳۲۵ غروشد .

نسخه سی ۵ غروشد .
ایکی نسخه را آراده
(۱۰) غروشد
سنہ لکی ۵۲ نسخه در .

ادارہ خانہ : باب عالی جادہ سنندھ
رشید افندی خانندہ

خطارات
آبونه بدی پشیندر .

مسکک موافق آثار مع المعنیہ
قبول اولنور . درج ایدھلہین
یازیلر اعادہ اولنماز .

ادرہ من تہذیله آئی جه
و غروش کوندرملیدر .

مکتوب لک امضالی واضح
و او قوناقی اولسی و آبونه
صرہ نوسرونسی محتوی
بولونسی لازم در .

مالک اجنبیہ ایچون آبونه
اولاں لک آدرس ترینک
فرانز جہ یازلیسی رجا اولنور .

پارہ کوندرل دیکی زمان نہیہ
دائر اول دیکی بیلدرلسی
رجا اولنور .

اتبعون اهد کم سبیل الرشاد

صاحب و مدیر
اشرف ادب

باش محتر
محمد عاکف

صراط مستقیم

قارئ‌نلریز قولایجه اکلاهیه جگدیر . و کورولاه جگدیر که ادیان شرک کوکندن قوباره حق و بشرتی عصر لوجه تعذیب ایدن ظلمله، فوضالره خاءه چکه جک بر صاحب ظهوره ؛ دنیا به عائد معامله‌لرند افرادک بری برینه صالدر ماسنی کافل حدود واحکام وضع ایده جک برشارعه؛ بوتون او اجتماعی دردلره، بو اخلاقی خسته‌لقلره چاره . از اوله حق بر حکیمه؛ حاصلی مکارم اخلاقی یوکسلمه که برابر انسانی حیات فانیه و ثانیه‌سنه مسعود ایدن رضای رحمانی موجب حسنات اعماله ارشاد ایده جک بر زنجیه او دورک کوستردیکی احتیاجی بشریت دیگر ادوازینک هیچ بونده بو قدر شدیله کو-ترمه مشدی .

ایشته بولیه صاحب ظهور بر مصلحک قدومی کوره‌بلیمک امیدیله ایدی که جبهه در طرفه دونیور، بویونلر متصل اوزانیور، کوزلر طورما بوب آفاق امکانی آراشد بریوردی . نهایت خلاق رحیمک بو آواره بشر حقنده کی مرحمت از لیه سی جوشه کلدی : الا سوکیلی قولی محمد به عبید المطلبی دین مینیله تأیید ایده رک رحمة العالیین کوندردی . او رسول معظم که بوتون مجاهداتنده روح القده له مؤیددی ؛ وظیفه رسالتک حقیله اداسته هیچ ییلغینلر کوسترمدی . سعی، فتوح یوزی کوردمدی . ایمانی، یائس ندر بیلمدی . فومنک درلو اذالی، درلو جفالی او رسول مجاهدک عنز منی بر آن ایجون اولسون صارصادی . بالعکس ضلاله صایش فکر لری صلاحه کنیدر، آزغینلر ایدناری بوله پاتیر، چیفرندن چیقمش اخلاقی طوغروتور، کوتوا عادتاری سوکر آثار، اجتماعی معاملات ایجون الکمن احکامی تیلیغ ایدرددی . حاصلی بشرک صلاحی، سعادتی تأمین او غورنده یکرمی او ج بیل کیجه لی کوندو زلی او غر اشدى . بو دووك ختامنده ایدی که آرتیق وظیفه سی ادا ایمیش بو لونیوردی، مکدن ناسه و داع خطبه سی او قویه رق دین مینیک کاله ای دیکنی، امقی حقنده نعمت المیه نک تمامیه رایکان او لدیغی بونه کاشانه قارشی اعلان ایتدی .

همسلمانلر

مانع زنگ دکل، ضامن زنگید

آمریقا کنجلرینه ویریلک او زرده او راده کی مسلمان طلبه مژک در جازی او زرینه متفکرین علمای اسلامیه دن المآلی جمدی افتادی حضرتی طرفندن تحریر او لوب آمریقا یه کوندریلن قوندرانیک ما ب مدیدر :

بو بخنی طبیعی بوراده او زاته مایز، آنچق شئونات طبیعیه نک طرز جریانه وقدرت المیه نک و سمعت بی پایانه اظرارا برنشأت نانیه تصویری سهل الامکان او لدیغی سویلکله اکتفا ایده جگدیر . لکن بزم ایجون بو امکان تصوری کافی دکادر . بر انسان قلبنده نشوء بقایی دویه بیلمک

زادکانک، شوالیلرک، کایسار جالنک آنده، بار باز لرک قرالری آره . نده جانسز متاع کی، دیاسز حیوان کی تداول ایدرددی . بونلر یا آلتیر، صایلیر کوله اولوردی ؟ پاخود کوله دن فرقی صایلما ماقدن عبارت خدمتکارلر صیره سنه کیوردی . بونلکه برابر افندیلرینه، بویوکارینه باغی اولق خصوصنده بوتون خلق بری بزینک عینی ایدی . اطاعت خارجنه چیقمق، هیچ بر امره قارشی عصیانده بولونق خاطره کادیکی کی کیمسه یه افندیسی انتخاب حق ویرلش دکلدی . شو قدر که بعض باربار مملکتکنرند ایلک افندیلرینه معین بر فدیه نجات ویرمک شرطیله دیگر قاپولره قاپولانه بیلمک حق بخدمتکار طبقه سنه بخش ایدیلشیدی . صوکره باشندہ کی آمرله آغیر آغیر ویرکیلر او ده مدجکه هیچ بر فرد ایجون طوبراق کی، عقار کی شیره صاحب اولق، پاخود توافت ایمک امکانی یوقدی . بوندن باشـه کلیسا یه عشرتی، حاکم باری عشرتی، دیکر لرینه عائد اولان صـلـی ویرمـدـن کیمسه یـاشـدـیدـیـکـیـ مـحـصـولـدـنـ اـنـتـفـاعـاـبـدـهـ مـزـدـیـ . کـیـمـسـهـ اـذـنـ آـلـقـسـزـنـ اـفـنـدـیـسـنـکـ اوـنـدـ آـیـرـیـلـهـ مـازـدـیـ . خـدـمـتـکـارـ طـبـقـهـ سـیـلـهـ جـفـتـجـیـلـ دـوـکـنـلـرـدـهـ ، يور طولرده افندیلرینه ایحاب ایدن هدیلری ویرمه یه بمحور ایدیلر . قیزینی اوله مدیرنلر زفافدن اول مطلقا بولوندینی محلاک بویوکه دیلک ارکاندن ایده جگدی . چوق دفعه لر عمالک بویوکی قاولیک دیلک دیلک ارکاندن بری ظهور ایدرددی . لکن کلیسانک رهایت خصوصنده کی او امری بو رذیل باربار عادتک بخش ایستدیکی بزمی بر حق استفادن اونی هیچ ده آیقوی مازدی .

ایشته شو صایدق قلریز او عصرده کوله او لمیان طبقه یه قارشی کوستریلن مساعده لرددی . کوله لر کانجه بیخاره لرک حالی بیک قات دها بدتر، حیاتی بیک قات دها سفیل ایدی . [۱]

ایشته قرون وسطی دینیان بو قارا کانق دور لرده مظالمک، بخایلک او قدر قورقونج اشکانه مراجعت اولوندی ؛ صوکره انکیزیسیون محکمه لریله امرانک، زادکانک او مدهش استبدادی یوزندن او بله حوصله یه صیغماز فلا کتلر میدان آلدی که او بر قاج عصر ظرفنده بوتون اوروپا قطعه سی اذایتک جهنمی ؛ فکرا، ناطقه ناک، حرکتک اسارتکاهی کسیلدی . شاید اوروپالیلر صوکره لری بری بزی تعقیب ایدی ؛ او قانلی اهلا بلرله بشرک حقوقی تثیت ایمیش اولماسته بیدی بز بوکون اوروپا بولوندینی حالده کوره بیله جک دکل ایدک .

آرتیق جزیره اعریک، ایرانک، بلادرومک، حتی بوتون اوروپا نه درلو بعنلر ایچنده بونالدینی، نه کی شداد آرد سنه قالدیغی، صوکره دینده، اخلاقده، حیات اجتماعیه نک بوتون اقسامنده ناصیل بر فوضایه طوتولدیغی تاریخی اوله رق صیره لدیغیمز حقیقتلرک دلاتیله [۱] تاریخ عمومینک قرون وسطاده کی مظالمی حکایه ایدن فصلنه مراجعت .

ایمانزیل یا اتحار ایمک و یاحسیات خیالیه و شاعرانه، یاخود سوم کثولیه ایچنده برسکر دانی ایله تسلی آرامق بجبوریته محاکومدرلر. لکن بویولدکی بی ثبات و برخمار بر تسلینک، بر تسلی، آئینک نه قیمی اولور؟ بر حقیقت کلیه به مستند اولیوب بر طاق حسیات زائمه و مشهیات فائیه نک مولودات نفسانیه سندن عبارت اولان بر تسلی هه مربوط حیاتک بر هیچی، مطلعه پیوسته اوله جفنه شهی وارد ره؟

جناب اللهی افراد واعترف ایدن وصفات ذاتیه و معنویه سیله عارف اولان بر کیمسه نبونک کرک امکاننده و کرک وقوعنده تردید ایمک. نبوی تصدیق ایدن کیمسده آخرتی البته تصدیق ایده جکدر. جناب الله اول و آخر در، ظاهر و باطندر، نورالسموات والارض در. [الله نورالسموات والارض - سورة نور]، [هوالاول والآخر والظاهر والباطن وهو بكل شيء عالم - سورة حديد]. جناب الله [ليس كمثله شيء - سورة شورى] در. یعنی آکابکزهین هیچ بر شی یوقدره. بناءً عليه عقائد اسلامیه کوره الله نه جسم وجسمانی، نده روح و روحانیدر. نه ماده، نه قوتدر. چونکه جسم و روح، ماده و قوت، تحلیل طبیعتک صولحدلریدر. جناب الله ایسه حدود طبیعتک فو قنده ده. جسم خلق‌الهی، روح ایسه امرالهیدر. بونار تعینات کوئیه دندرلر، جناب الله ایسه حق مطلق و واجب الوجوددر. وجود الهی اولیه ایدی نه جسم اولور ایدی، نه روح. نه مکان بولوردی، نه زمان. بوندن دولاییدرکه بقای انسانی بالکنز بقای روح نظره سیله تامین اولنه ماز. انسانک روحی اللهدن کلشدتر. وفات ایدنجه ینه الله رجوع ایدر. جناب الله دیله دیکی زمانیه جسمی خلق و روحی اعاده ایلر. روحک الله رجوعی، بقای ذاتی دیمک اولماز. چونکه الله راجع اولان روحک تعین کوئیشی یوقدره. تعین کوئیشی اولیان شیشه موجود اطلاق ایدله من مخلوقات حادنده بقای ذاتی اوهرق دکل، امثال صورتیله واقع اوله کلدیکنه نظرآ، بقای ابدی ده بویله اولق لازم کاییور کیدر. دین اسلام نظرنده الوهیت ایله نبوتک، اصل النبایی یوقدره. بوکا بناءً اینیانک عباد الله اولدینی تصریح ایمک ایمانزک اساسی تشکیل ایدر. [کلمة شهادت]

جناب الله (ليس كمثله شيء) اولدیندن دولایی هیچ بر شیشه حلول و انحادی قابلی دکادر. پیغمبره حصه الوهیت تصویر ایمک، بزم نظر منده کفردر، الله بیله مکدر. دین اسلام انسانیتک هم حسیاتی و هم عقائی نطمین ایدر. مع ما فیه خطاباتی حسیاندن زیاده عقل و منطقه متوجهدر. اسلام کور و متعصب بر عقیده به طرفدار دکادر. اححابنده مثبت بر عقیده و منور بر فکر بولونسی ترویج ایدر. چونکه اسلامک ایلک توصیه ایتدیکی اخلاق، حب حق، انصاف، اعتدالدر. جناب الله پیغمبری دین حق و نور هدایت ایله ارسال

ایجون بو نشأت نانیه نک تحقق وقوعنده تصدیق ایمک محتاجدر: نشأت نانیه ممکندر و وقوع بوله جقدر دیله بیدملی که اوندن حصه سی دوشونه رک نشوه باب بقا اوله بیلسون. بو تصدیق ایسه فکر و فلسفه ایله قابل رد اولدینی کبی قابل اثبات ده دکادر. بوراده علم و فن، فکر و فلسفه توقف ایدر، عقل بشر دوچار حیرت اولور. حسیات قلیه کرچه بر از دها ایلری کیده رک تمنیاته دوشر، نه چاره که بو تمنیاتک مؤبداتی یوقدره.

ابواب حقیقت هنوز مسدود، طرق استقبال ایسه نا مسدوددر. بو ظلمتی ازاله ایده بیله جک آنچه بر نور واردکه اوده نور نپوستدر. عقل و فکرک توقف ایتدیکی بو وادی، لا هو تیده کشت و کذار آنچه طریق وحی ایله ممکن اولور. بوراده الهام و کهانت ایله وحی و نبوی بحق تیز ایمک لازم کلیر. الهام، ضعیف بر تلقین الهیدرکه على الاكثر شعراده واقع اولدینی کبی خیال ایله مخلوط اولور. صرف انفسی بر حاده در. بوندن طولایی فلسفه اسلامیه ده الهام اسباب علمدن (criteriums De science محدود اولیور. وحی ایسه بر هان نامه مستند و على الدوام صارق ومصیب بر تلقین الهیدر. صاحبنده یقین عین la certitude ایمک بر دلایی (Objective و بر دعای مبرم اویاندیر و اثبات ایتدیر. بتون معجزه لر اونک بر هانیدر. طبیعت بشریه ده بر قانون عمومی اولیوب بر حاده نادره اولدیندن دولایی علم النفس ساخته نامیله تدقیق ایدله مه میش اولان بو حاده وحی اینیای عظامک خصائص ممتازه سندندرکه بزبونی بالکنز تدقیقات ماریخیه ایله اوکره نه بیلیرز. بونک ایجون آخرتک تتحقق وقوعنده ادراک و تصدیق ایمک بر پیغمبری تصدیقه منوطدر. اینیای عظام ایچنده احوال تاریخیه سی و نبوتنک صورت جریانی الله مفهود و معلوم اولان ذات ده خاتم الانیاه محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم افتدیزدر. ایشته بتون کتب سهاده نانیک اساسی و کافه اینیای عظامی بو ایضاح دائرة سنده تصدیق ایدن دین اسلامک اس اساسی بعث بعد الممات حقیقتی ضامن اولان وحدانیت الهیه ایله رسالت محمدیه بی تصدیق ایمکدر.

شو حالده اسلامک عقائد اساسی (الله، پیغمبر، آخرت) عقیده لریدر. اهل اسلام بو عقیده ایله آخرت ده بقای فردیه، بمحاذات و مكافاهه جداً ایمان ایدر. و بو ایمان ایله منشرح اوله رق اضطرابات حیات کوس کرر. ایهای وظیفه ایله اضیلتندن بیوکه بر ذوق سعادت طوبار، چونکه او فضیلتک نشأت نانیه ده کنده بیشی سعادت ابدیه بیه مظہر قیلا جفنه قالعدر. ایمانک ویردیکی بو ذوق و نشیه بی طالده هیچ بر واسطه نزوت و شهوت ایله اکتساب ممکن دکادر. حقیقته عالمده ذوق ایمان قدر طائل بر شی یوقدره. اینی اولیان بر قلب ملیعه شهات اولور. هر لحظه شک و شبهه ایچنده یاشامق ایسه نه من عیج شیدر!

ايده کلشدر . بتون مظالمك منبعي بودر ، اختلالات و اهلابات بشريه هب بوقيل قوانينك نتائج سنه سيدر . سوسيالزم ، بولشه، و زم هب بونلردن توره مشدر . بتون استبدادلرک اساسى ، ارباب قوتک فوقده اولان قدرت الاهى ي طانيماسندندر . بشرىتك اك بیوك طغیانى كندى آرزولرىنى الاهى امرى دىيە طاتىغە چالشمىدر . بوندن دولايىدر كه دين اسلامىدە علمانىك ، امرانىك ، ارباب نفوذك صفت تشيرىعېسى يوقدر . تشرىع الاهىكدر . علما ، احکام الاهى ي كشف ايجون اجهاده مأموردر . بونلر قانون وضع ايده من لر ، قانون الاهى ي كشف و فهمه چالىشىرلر .

دين اسلامك بورق پرستىك اساسىدە طوغان نتائج اجتماعىيەندن بريسى وحدت واخوت اسسىدر . كرچە وحدت اجتماعىيەنك اساسى تجانسدر . فقط توحيد بارى و تعظيم حق سجىيەندن طوغاجق اولان تجانس بتون تجانسلرک فوقدهدر . چونكە حق پرستىك بولنان وحقك برلکىنە قائل اولان روحىلرک معيار حساست و تفکىرلىرى هب بىر اوله جىي ايجون بوجانسىدە حاصل اولان وحدت هر دلول وحدتاردن دها قوى و دها جمعىتلى اولور . ايشه اسلامىدەكى وحدت اجتماعىيەنك قوئى بوندن مېتعشدر . توحيد حق هر وحدتك و هر قوتك اسسىدر .

مسلمانلىقى

روح علمى وادبىسى

٢.

محرى : سىسىخ اسرى على

دولت عباسىيەنك تأسىيله يكى بىر دور باشلادى . آل عباس ، ايرانىلرک ياردىملىه موقع اقتدارى احراز اتىشلر ، و حاكمىتلىرىنى يالكز عربىلرک قوتىنە دكىل ، عموم تىعەنك قوتىنە استناد ايتىدىمىشلردى . (ابوالعباس السفاح) زمام امورى النه يالكز ايكى سە طوپه بىلدى . قىدەشى و خانقى (المنصور) ، آل رسوله قادشى ابراز شىتلە برابر بىنچى درجه ده بىر جىل دولتىدى . دولتى تشکىل اتىشى ، دامى بىرادى و تنظيم ايلش ، ضسابطه تشىكىلاتى وجودم كتىرىمش ، طرز ادارە يە مكىنت واستقرار ويرمىشى . اوzmanە قادر عربىلرھان هان عسكلەك حصى حيات ايدىيورلۇدى . (المنصور) كى طرز حكومىت دهالرىنە يكى بىر جولان بختى ايتىدى . عربىلر شهرلردى ، توطن ، اموال غير منقوله استحصلال اتىشلر و عسكلەك ايجون وقف ايتىدىلىرى حياتلىرى بىكىرە عىنى حرارت و فداكار لقىلە علم و عمر فانە وقف ايلمشىرىدى .

غربية آسيا يكى بويوك نهر يە اروا اولانان فياض و بىرىكتلى فرات وادىسى الاىسى زمانلاردن اعتباراً مركز مدينت و مقر حكومتىدى .

بيوردى [هو الذى ارسل رسوله بالهدى و دين الحق . - سورة فتح] . اسلام يالكز حق دين دكادر . حق دىنى دردە . يعنى حق بحقiqته ايتنا ايدن بىر دينىدر . مسلمان قلى هىزىشىدەن اول حق وحقيقة سور و حقه پرسىش ايدر . تعصب و نفسانىتىن ، طرفدارلىق و خود كامىقىدىن آزاده اوله رق حق سور . زيرا الله تعالى ، حق تعالى در .

على الا كثىر بشرىت مغلوب نفسانىت او لور . هواسىن ، ارزوسنە توافق ايميان حقيقىتلىرى انسكار ايدر و بوندن دولاى آخراك حقوقه تجاوز ايلر ، محا كمانسىدە بى طرفاق كوشىرە من . اسلامىدە ايسە حب حق بتون حسيانە حاكم بى خصلات او لمق مطلوبىدر . چونكە قرآن عظيم الشان و بتون نصوص اسلامىه اول امرده انسانلاره حب حقيقى و تفکىرده بى طرفانلىق ، و جدانىنده حق شناسلىقى تلقين و توصيه ايدر . بى مسلم كامل بى محكمه حضورىندە عليهنده بىلدىكى بى حقيقة بىلە اقرار و اعترافىن چىكىنمز . اسلامىدە تعصب مذممودر تعصب ايسە بىم تفسير بىز جە حقىقى بىلوب طوروردى كى ضدى اولان باطلى التزام و اوندە عناد ايمك دىكىدر .

بونكچونىدر كه قرآن عظيم الشان اديان سالفة اربابىندن اولان بعض اهل كتابى افراط تعصبىلە مؤاخذە ايدرلە [قل يا اهل الكتاب لانفلوا فى دينكم غير الحق . - سورة نساء] دىيە نصيحت ايدر . «اي اهل كتاب ! دينكىزدە حقدن ماعدا هيچ بى شىئىدە غلو ايمكىز . يعنى تعصب كوشىمىكىز . » دير . فى الحقيقة بعض اهل كتاب او بىلە بىپىورلر ايدى . كتب مقدسەنك بى چۈق احكامى اهمىتىن اسقاط ايتىدىلىرى حالدە كتابلرک اصرارىنە لزوم كوشىمىكى ، تصرىح ايمدىكى بعض شىلر دە افراط ايلە تعصب ابراز ايدىيورلۇدى . مثلا ترك ازدواجى بى قدسیت دىيە مىتىپەنە جىقاپا يورلۇدى . حالبو كە بودعو الرينە تاماً صادق دە قالەمپۇرلار ، سوھ استعمالدە بولنۇرلۇدى .

كذلك دين اسلام اديان سالفة اربابىندن بعضاً [اتحذوا احباباً و رهباناً من دون الله] دىيە مؤاخذە ايدلە . « الله بىراقدىلرده عالملىقى ، رؤسای روحانىلرىنى رب اتحاذ ايدە جىك درجه يە واردىلر . » دىيور . بوايت نازل اولدىنى زمان مجازدەكى اهل كتاب ميانىنده دين اسلامى قبول اتىش اولانلاردى بعض ذوات حضور پىغمەرى يە كەيدىلر : « يار رسول الله، بزدين ساقىمىزدا احباب و رهبانىزى رب اتحاذ اتىزدەك . » دىدېلر . بونك اوزرىنە عليه الصلاة والسلام افدىيىز : « بىو كلىرىكىز ك ، رهبانلىرىكىز ك و ضع ايتىدىلىرى قانۇنلاردا اتىاع اتىز مىدىكىز ؟ » دىيە صوردىلر . اوئنرەدە اوتن ايدرلە ؟ دىدېلر . بىغىمىز مندە : « ايشه بواتىع ، علمائى ، رهبانى رب تاقى اتىكىدر . چونكە اطساعت آنجق الاهى قانۇنلارىنە اولىور . » دىيە جواب ويردىلر . فى الواقع بشرىتك بتون اضطرابى قوانين حقيقة الاهى يى نظر دقتە آلمىھ رق ارباب نفوذك كىفلرىنە ، تىپالات ارادىيەلرىنە كورە وضع و قبول ايتىدىلىرى قوانيندن نشأت